

Ιστορική Ανασκόπηση των Αστυνομικών Σωμάτων στην Ελλάδα

ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
ΠΟΛΕΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Στο θεσμό της Αστυνομίας η Πολιτεία έχει αναθέσει έναν ιδιαίτερα σημαίνοντα ρόλο, που αφορά στην προστασία της κοινωνίας από εσωτερικούς κινδύνους και στη διασφάλιση της τάξης, αποτελώντας έναν οργανισμό προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών. Ο ρόλος αυτός της αστυνόμευσης, ήταν αναγκαίος από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του ελληνικού Κράτους, με την ίδρυση ενός Σώματος αστυνόμευσης, να είναι, επίσης, απαραίτητη, ώστε να δομηθεί ένα σύγχρονο για την εποχή Κράτος. Το Σώμα αυτό ήταν η **Χωροφυλακή**, η οποία συστήνεται ως όργανο αστυνόμευσης το 1833, κατά τα Γαλλικά πρότυπα και στελεχώνεται από διακεκριμένους οπλαρχηγούς της Επανάστασης, που είχε οργανώσει ο Καποδίστριας. Η προσφορά της ήταν πολυδιάστατη και πολυετής, δεδομένου, ότι το έργο της συνεχίστηκε αναπόσπαστα μέχρι το 1984.

Παράλληλα, από τις αρχές του 20ού αιώνα, με τους νικηφόρους πολέμους του 1912-1913, επήλθε σημαντική αύξηση του πληθυσμού και σε συνδυασμό με την επέκταση των συνόρων από τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ανέκυψε η ανάγκη δημιουργίας ενός νέου αστυνομικού συστήματος στις μεγάλες πόλεις. Πρόκειται για την **Αστυνομία των Πόλεων**, η οποία άρχισε να λειτουργεί το 1921 πρώτα στην Κέρκυρα και αμέσως μετά στην Πάτρα το 1922, στον

Πειραιά το 1923 και στην Αθήνα το 1925, κατόπιν δημοσίευσης του Ιδρυτικού Νόμου 2461/1920 «Περί Αστυνομίας των Πόλεων». Στα ταραχώδη χρόνια, που ακολούθησαν, διαφαίνεται η μεγάλη προσπάθεια του Σώματος της Αστυνομίας Πόλεων, για την παγίωση της τάξης και της ασφάλειας στις τέσσερις μεγάλες πόλεις, η οποία διήρκεσε, επίσης, μέχρι το 1984. Δηλαδή, τα δυο Σώματα συνυπηρέτησαν το Ελληνικό Κράτος και την κοινωνία μέχρι το 1984, οπότε και επήλθε μια τομή στο αστυνομικό σύστημα της Χώρας, που δεν είναι άλλη από την ενοποίησή τους.

Η ενοποίηση αυτή της Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων, δεν ήταν καθόλου εύκολο εγχείρημα και μολοντί είχε προταθεί και στο παρελθόν, δεν υλοποιήθηκε. Κι αυτό, γιατί υπήρχε διάσταση μεταξύ των Σωμάτων, γεγονός που καθιστούσε τη συνεργασία τους, δυσχερή. Υπήρχαν ανακρίβειες σχετικά με τις περιοχές δικαιοδοσίας των δυο Σωμάτων και δεν έλειπαν οι προστριβές. Χαρακτηριστική είναι μάλιστα η αναφορά στη Βουλή, για τις προστριβές των δυο Σωμάτων, του τότε Υπουργού Δημόσιας Τάξης Ιωάννη Σκουλαρίκη, ο οποίος ανέφερε χαρακτηριστικά: «*Στοχεύουμε να πάρουμε ελικόπτερα. Τι θα γίνει; Τι θα γίνει με το ελικόπτερο; Θα μπορεί να πετάει, αν είναι της Χωροφυλακής πάνω από την Αθήνα, πάνω από το κέντρο της Αθήνας;*

Οι πρώτες στολές της Ελληνικής Αστυνομίας 1984 σχεδιασμένες από το Σχεδιαστή Μόδας Γιάννη Τσεκλένη και το Γραφίστα Ιστορικό Μελετητή Στολών Γιάννη Μυλωνά

Θα μπορεί να εντοπίζει κάποια παρανομία και σε ποιο θα αναφέρεται; Στο 100 ή στο 109[...].».

Εντούτοις, παρά τα προβλήματα που αποτέλεσαν τροχοπέδη για την ενοποίηση των Σωμάτων, την αναδιοργάνωση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης υπαγόρευαν σοβαροί λειτουργικοί και οικονομικοί λόγοι! Κι αυτό, γιατί τερματίζεται η πολυδιάσπαση του αστυνομικού έργου και επιτυγχάνεται ενότητα διοίκησης και δράσης, με την εποπτεία, να ασκείται ευκολότερα. Συνάμα, ρυθμίζονται βαθμολογικά και μισθολογικά ζητήματα, ενώ επιτυγχάνεται γενναία εξοικονόμηση προσωπικού και πόρων. Δημιουργείται ενιαία Αστυνομική Ακαδημία και αυξάνεται το πολιτικό προσωπικό, που θα φέρει ένα «νέο πνεύμα» στις αστυνομικές Υπηρεσίες, με το μορφωτικό επίπεδο, να αυξάνεται με την πρόσληψη μόνον αποφοίτων Λυκείου.

Στα πλαίσια, λοιπόν, αυτά, ο θεσμός της Ελληνικής Αστυνομίας προήλθε από την **ενοποίηση των Σωμάτων Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων με το Ν. 1481/1984 (ΦΕΚ' Α, 8-10-1984)**. Χάριν ακριβολογίας επισημαίνεται, πως την 1η Οκτωβρίου θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους και την 8η Οκτωβρίου ο Νόμος τέθηκε σε ισχύ, με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Σύμφωνα, μάλιστα, με το άρθρο 55§2 του Ν. 1481/1984 «κατά την πρώτη εφαρμογή αυτού του Νόμου, διατηρούνται δύο Αρχηγοί για χρονικό διάστημα, που δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι μήνες, οι οποίοι καταλαμβάνουν δύο από τις οργανικές θέσεις Αντιστρατήγων. Τα καθήκοντα που ασκεί καθένας από τους Αρχηγούς καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης». Έτσι, ορίστηκαν Αρχηγοί Ελληνικής Αστυνομίας ο **Μηριλλάκης Εμμανουήλ** από τη Χωροφυλακή και ο **Ραφτόπουλος Παναγιώτης** από την Αστυνομία Πόλεων. Από 21 Φεβρουαρίου 1985 ορίστη-

κε Αρχηγός Ελληνικής Αστυνομίας ο **Ρομοσιός Γεώργιος**, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του σε ειδική τελετή στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Βασικό στόχο του νέου οργανισμού αποτέλεσε η επιδίωξη της Πολιτείας να καταστήσει αυτόν οργανισμό κοινωνικής προσφοράς και μέσο στήριξης της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας, ώστε να ανταποκριθεί στις ανάγκες μιας σύγχρονης κοινωνίας. Άλλωστε, ορίζεται σαφώς και η αποστολή του Υπουργείου, το οποίο στα πλαίσια του Συντάγματος και των Νόμων, κατοχυρώνει και διατηρεί τη δημόσια τάξη, προστατεύει τη δημόσια και κρατική ασφάλεια, εξασφαλίζει την πολιτική άμυνα της Χώρας και συμμετέχει στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας σε συνεργασία με τις Ένοπλες Δυνάμεις. Μεταγενέστερα με το Νόμο 2800/2000 η αποστολή της Ελληνικής Αστυνομίας αφορά στην εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και ευταξίας και της απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των πολιτών, στην πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και στην προστασία του Κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος στα πλαίσια της συνταγματικής τάξης, στην πρόληψη και αποτροπή της παράνομης εισόδου-εξόδου αλλοδαπών στην Ελλάδα και στον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων, που αφορούν τους αλλοδαπούς και την προστασία των συνόρων.

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός, ότι η ενοποίηση των Σωμάτων υλοποιήθηκε αρχής γενομένης από τη συνένωση της **Άμεσης Δράσης Αθηνών και της Άμεσης Επέμβασης Χωροφυλακής**. Ο αριθμός κλήσης της Άμεσης Επέμβασης Χωροφυλακής -109- έπαψε πια να λειτουργεί και οι πολίτες του λεκανοπεδίου, σε περίπτωση ανάγκης, καλούν πλέον τον αριθμό -100-. Το τελευταίο μάλιστα τηλεφώνημα στο -109- ήταν για την ανεύρεση του υπ' αριθ. Ε.Α. 7750 Ι.Χ.Ε. κλεμμένου αυτοκινήτου μάρκας BMW ιδιοκτησίας Νίκου

Η ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τα εγκαίνια του νέου κέντρου της Άμεσης Δράσης

Σαραντόπουλου, που είχε εγκαταληφθεί στην οδό Εδέσσης 16 στο Χαλάνδρι και από το οποίο είχαν αφαιρεθεί τα ελαστικά του σήματος επιλήφθηκε το περιπολικό Α-15-2 περιοχής Χαλανδρίου. Την Άμεση Δράση Αθηνών, ακολούθησαν οι Υπηρεσίες Τροχαίας Κίνησης Αθηνών, Πειραιά και προαστίων, αφού από τη Δευτέρα 12 Νοεμβρίου 1984 λειτουργούν υπό ενιαία μορφή, με τις τελετές συνένωσης, να γίνονται σε εορταστικό κλίμα.

Μετά την ενοποίηση των Σωμάτων, το θέμα της εμφάνισης της νέας Ελληνικής Αστυνομίας, απασχόλησε ιδιαίτερα το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Οι **νέες στολές** χειμωνιάτικες και καλοκαιρινές, ανδρών και γυναικών, δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια του γνωστού σχεδιαστή μόδας Γιάννη Τσεκλένη και του γραφίστα ιστορικού μελετητή στολών Γιάννη Μυλωνά και μάλιστα αφιλοκερδώς. Σχεδιάστηκαν, ώστε να είναι λειτουργικές, ενώ οι πρώτες ύλες ήταν ελληνικές, όπως ακριβώς και τα υφάσματα. Οι δύο αυτοί σχεδιαστές – μελετητές ανέλαβαν και το σήμα της Ελληνικής Αστυνομίας, σχεδιάζοντας μια ζυγαριά, που επικράτησε στη μύτη ενός σπαθιού, προσθέτοντας και την ελιά. Όμως, το

Το νέο κέντρο της Άμεσης Δράσης άρχισε να λειτουργεί

Στιγμιότυπο από την ενοποίηση των Υπηρεσιών Τροχαίας Κίνησης Αθηνών

Ένα από τα πρώτα αυτοκίνητα, που χρησιμοποιεί η Υποδιεύθυνση Τροχαίας Κίνησης

σπαθί αφαιρέθηκε, διότι παρέπεμπε σε βία ή καταστολή, ενώ ο ρόλος της Αστυνομίας είναι ειρηνοποιός. Άλλωστε, το συμβολικό νόημα του σήματος (ζυγός – ελιά) ήταν η **ειρηνική επιβολή της δικαιοσύνης**.

Έκτοτε η σύγχρονη Ελληνική Αστυνομία υπηρετεί το Κράτος και τους πολίτες μέχρι σήμερα, προσφέροντας αξιόλογο έργο στην υπηρεσία του πολίτη, στην πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος με σύγχρονα και επιστημονικά μέσα. Μέχρι σήμερα έγιναν κι άλλες τροποποιήσεις του Νόμου με προσθαφαιρέσεις διατάξεων, για τη βελτιστοποίησή τους. Άξιο τονισμού είναι το άρθρο 9 του Ν. 2734/1999, με το οποίο συνιστώνται οι πρώτες χίλιες οργανικές θέσεις **Ειδικών Φρουρών** στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, οι οποίοι αποτελούν ιδιαίτερη κατηγορία προσωπικού, ασκώντας αποκλειστικά καθήκοντα φύλαξης ευπαθών

Γυναίκα αστυνομικός εν υπηρεσία με θερινή στολή

Ελικόπτερο της Ελληνικής Αστυνομίας

στόχων αστυνομικού ενδιαφέροντος και ιδίως κτιρίων και εγκαταστάσεων δημοσίων Υπηρεσιών, δικαστικών Αρχών και όχι μόνο, ενώ έχουν τις ίδιες εξουσίες, καθήκοντα και υποχρεώσεις με το αστυνομικό προσωπικό. Παρομοίως, με το Νόμο 2622/1998 στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, συνιστώνται κεντρική και περιφερειακές **Υπηρεσίες Συνοριακής Φύλαξης**, με αποκλειστική αποστολή την αποτροπή παράνομης εισόδου αλλοδαπών στη Χώρα, τον εντοπισμό και σύλληψη αυτών και την παραπομπή τους στη Δικαιοσύνη ή την επαναπροώθησή τους, ενώ το ίδιο συμβαίνει και για τα πρόσωπα, που διευκολύνουν την είσοδο αλλοδαπών στη Χώρα. Με αυτόν τον τρόπο, οι δύο αυτές ιδιαίτερες κατηγορίες προσωπικού και οι νεοσυσταθείσες Υπηρεσίες, προσφέρουν έργο μέχρι σήμερα και ανταποκρίνονται στην αποστολή, για την οποία συνεστήθησαν.

Εκτός αυτών, σε ένα σύγχρονο Σώμα Ασφάλειας, όπως η Ελληνική Αστυνομία, θα ήταν άδικο να παραλείψουμε τη συνεισφορά των **γυναικών**, που υπηρετούν σε όλες τις Υπηρεσίες της (μάχιμες και επιτελικές). Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός, ότι σήμερα υπηρετούν στο Σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας περίπου 6.000 γυναίκες, που εκπροσωπούν το 10% περίπου του προσωπικού του Σώματος. Οι γυναίκες Αστυνομικοί κατατάσσονται και εκπαιδεύονται με τον ίδιο τρόπο με τους άνδρες Αστυνομικούς, χαίρουν ίσης μεταχείρισης και η εξέλιξή τους δεν υπόκειται σε περιορισμούς, γεγονός, που μόνο τιμή προσδίδει στο Σώμα (www.hellenicpolice.gr, 2016).

Συνυπολογίζοντας, λοιπόν, όλα όσα αναφέρθηκαν, δεν έχουμε παρά να αναγνωρίσουμε τη σημασία του Νέου Οργανισμού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, με την ενοποίηση από τον Οκτώβριο του 1984 των Σωμάτων Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων. Ήταν αναγκαιότητα της εποχής, που εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, μέχρι σήμερα. ■

Ομάδα Δίκυκλης Αστυνόμευσης

Βιβλιογραφία

1. Κων/νος Δανούσης, Γεώργιος Καραβίτης, Αθήνα, 1997, «Ιστορία της Ελληνικής Αστυνομίας», σσ.137-139.
2. «Αστυνομική Επιθεώρηση», Τεύχη 6-12, Αθήνα, 1984-1985.

Διαδίκτυογραφία

1. www.hellenicpolice.gr, 2016, «Γυναίκες στην Ελληνική Αστυνομία», www.hellenicpolice.gr/newsite.php?&lang=, 19-9-2016,

* Ο **Αστυφύλακας Δημήτριος Τσιρίγκας** και ο **Ειδικός Φρουρός Κων/νος Κούτλας** (απόφοιτοι του Τμήματος Ιστορίας - Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παν/μίου Θεσσαλίας) υπηρετούν στο Ιστορικό Αρχείο της ΕΛ.ΑΣ. του τμήματος Ιστορίας/Εκδόσεων, της Διεύθυνσης Επικοινωνίας του Α.Ε.Α.

*** Οι φωτογραφίες του άρθρου ανήκουν στο φωτογραφικό υλικό του Ιστορικού Αρχείου του Τμήματος Ιστορίας/Εκδόσεων, της Διεύθυνσης Επικοινωνίας του Α.Ε.Α.